

ÀNGEL SÁNCHEZ

Panoràmica del municipi de Cortes d'Arenós, a l'Alt Millars. Les disputes per la gestió de la planta embotelladora local poden provocar que el poble s'integre a l'Aragó.

Cortes d'Arenós, una població de 420 habitants situada a l'Alt Millars, no vol ser valenciana si això suposa perdre el control sobre el seu mitjà de subsistència: l'aigua embotellada. El dissabte, 8 d'abril, en un ple extraordinari, l'ajuntament d'aquest municipi aprovà iniciar els tràmits per a sol·licitar la segregació del País Valencià i l'ingrés en Aragó. La moció, aprovada amb els quatre vots de PSPV i l'oposició dels tres regidors del PP, s'ha supeditat a la celebració d'un referèndum, i segons argumenta l'alcalde i administrador únic d'Agua de Cortes, Josep Mata "és el resultat de la impotència que la gent del poble sent davant la persecució i la discriminació que patim per part de la Generalitat Valenciana i de la Diputació de Castelló des de fa cinc anys. Ningú no ens escolta, ningú no ens atén, i per això deduïm que no ens volen en aquesta comunitat".

La proposta de segregació, que per consumir-se hauria de ser aprovada en Consell de Ministres després d'obtenir el vist-i-plau davant la Conselleria de Justícia, la

L'aigua de la subsistència

Cortes d'Arenós viu pendent d'una data. Si no s'arriba a un acord, el 26 d'abril se subhastarà la planta embotelladora d'aigua que ha reactivat l'economia del poble i l'ha convertit en model de creixement en una comarca despoblada, l'Alt Millars. Per evitar-ho, els veïns estan disposats a deixar de ser valencians i adherir-se a Terol.

Diputació de Castelló i la comunitat d'Aragó, és, però, l'últim capítol d'un conflicte que enfronta Josep Mata amb el Consell Valencià, des de fa cinc anys.

Mata adverteix que està disposat a "fer tot el que es presente" per tal de paralitzar la subhasta judicial de les naus i la maquinària d'Agua de Cortes, arran la decisió de la Generalitat Valenciana de recuperar els 306 milions de pessetes que el govern de Joan Lerma li va deixar per sanejar-la l'any 1994. En el moment de tancar aquesta edició Mata havia acceptat seure a dialogar amb el Consell per buscar una eixida negociada al conflicte.

Pendents de la subhasta. Agua de Cortes és una empresa municipal, que dona feina al 40% de la població activa de Cortes. Compta amb 265 accionistes, la majoria veïns i treballadors, i el 52% del capital està en mans de l'ajuntament, presidit des de fa quatre legislatures per Josep Mata.

A les dos en punt del migdia, Rufino Vílchez acaba el seu torn en la planta embotelladora i amb el mateix jersei verd que delata a què es dedica vuit hores cada dia, baixa al Mesón Chimo, a fer-se quatre tancues de cervesa seguits. "Jo treballava a Barcelona i tenia una bona feina. Però no era la classe de vida que volia. Els meus pares i els meus avis eren de Cortes i per això

vam decidir traslladar-nos. D'ací a poc farà un any i estàvem a punt de comprar-nos una casa, però en l'últim moment ens hem fet arrere. Ara la gent té por, perquè s'ha invertit molt. Molts s'han comprat cases, perquè la cosa funcionava. Però ara volen tancar el poble, perquè això és el que significa subhastar l'empresa." És un dels 27 treballadors d'Agua de Cortes. I és immigrant, vingut a fer diners a un racó de difícil accés en el Castelló més recòndit i profund. Un puntet en el mapa entre boscos i serralades, a mil metres d'altitud, a la vora de la província de Terol.

Sembla paradoxal, però no un cas aïllat. Amb una furgoneta atrotinada arriba a les portes del consistori Salvador Gallur. Fa déu anys canvià un pis al barri de Russafa, a València, per un mas allunyat del soroll. Fa de tot, i diu que li va bé. Li fa el mateix ser de Castelló que de Terol. "Després de setze anys treballant per traure el poble avant, ara volen carregar-se'l. És lògic que vulguen anar-se'n i provar sort en altre lloc", sentència.

Per evitar el despoblament. Cortes d'Arenós és com una illa en el mar d'una comarca d'aigües quietes, que assisteix impotent al fenomen de l'èxode poblacional, sobretot dels més joves. L'Alt Millars, vora 70.000 hectàrees per a poc més de 4.000 veïns, la majoria

d'edat avançada, atrapats entre la serra d'Espadà i el massís del Penyagolosa, té un dels índexs demogràfics més baixos de tot el País Valencià. I enmig de la resignació i l'atonía —a excepció de Montanejos, l'altre gran nucli urbà i el centre turístic de la comarca— aquesta població castellanoparlant ha apostat per fórmules imaginatives per sobreviure.

Tot va començar amb l'empresa Agua de Cortes, autèntic motor de la comarca, i que va fer fortuna durant la Guerra del Golf gràcies a un contracte milionari per abastir les tropes aliades. Però altres iniciatives també han contribuït a fer de Cortes l'única població de la comarca que en lloc de perdre població n'ha guanyada: en tretze anys ha passat de 360 a 420 habitants. Premiar la natalitat amb 200.000 pessetes per cada naixement o pagar la mateixa quantitat a les parelles que es casen a la localitat i prometen fidelitat al poble durant deu anys són dos exemples de com captar nous residents.

"Si al col·legi hi ha xiquets, són els de la gent que treballem a l'embotelladora. Si se'n van els pares, se'n van els menuts, i ací no queda res. Açò s'acaba, es mor. Serà un poble de jubilats, un poble fantasma. Només volem que l'empresa continue funcionant, però si la subhasten, on anirem a treballar?". La pregunta se la fa Vicente Ceni, un dels encarregats de la planta, i anima a acudir a les xifres per contrastar la solvència de l'empresa.

En els últims quatre anys Agua de Cortes ha triplicat les vendes, ha duplicat el nombre de llocs de treball i s'ha guanyat una posició sòlida en el mercat de l'aigua envasada. A nivell estatal ocupa el lloc número 34 quant a volum de vendes, i és la quarta empresa de distribució d'aigua del País Valencià d'un total de 16. El 1998 va facturar 420 milions de pessetes i va obtenir-ne 20 de beneficis. En 1999 ja havia servit 35 milions de litres d'aigua i fa uns mesos va rebre la qualificació d'aigua mineral natural, una marca que incrementa substancialment el seu valor.

Josep Mata situa ací l'origen de l'apetència de la Generalitat. "L'ú-

nic interès de la subhasta és privatitzar la planta. Zaplana vol ofegar una empresa que té futur per a regalar-li-la als seus amics del PP".

306 milions. La Generalitat Valenciana reclama a Agua de Cortes la devolució immediata de 306 milions de pessetes d'un préstec que l'anterior govern autonòmic concedí a l'empresa per refluor-la.

Tot començà l'any 1992, quan l'empresa, constituïda com a societat anònima, va demanar al Banc de Crèdit Local dos préstecs per 250 milions de pessetes i la Generalitat governada pels socialistes la va avalar. Agua de Cortes no va poder afrontar el deute i va constituir una hipoteca en favor de la Generalitat. Els 250 milions es convertiren en 306, però el Consell presidit per Joan Lerma va decidir no executar les garanties de la hipoteca. Això hauria significat el tancament d'Agua i a més sense cap compensació. L'ambigüitat del document del Consell, del 26 d'abril de 1994, que no especifica si aquella aportació va ser una subvenció a fons perdut, un crèdit participatiu o un crèdit hipotecari, marca l'origen del conflicte entre el consistori de Cortes i el govern d'Eduardo Zaplana.

L'Ajuntament entén que aquella injecció econòmica respon a la figura d'un crèdit participatiu, un tipus de préstec destinat a empreses

en crisi o en reconversió industrial, i que en aquest cas estava justificat com a mesura de foment i reequilibri territorial, en una zona rural i deprimida. "Nosaltres estem disposats a tornar tots els diners, però via beneficis, a poc a poc. Allò va ser un crèdit participatiu, sense interessos ni termini de devolució", afirma Mata. I afegeix: "Ara empenten perquè tornem tot l'import de colp, quan a Benassal i Begís —dues empreses d'aigua participades per ajuntaments en mans del PP— la Generalitat està donant centenars de milions a fons perdut."

L'actual govern valencià insisteix a dir que els 306 milions de pessetes es van concedir com a crèdit hipotecari, i que com que no s'ha pagat són els tribunals qui han de garantir els drets que li corresponen a la Hisenda Pública i per això han ordenat la subhasta dels béns de l'empresa. El conseller d'Economia, Vicent Rambla, ha declarat també que l'alcalde de Cortes, Josep Mata ha menyspreat totes les opcions que la Generalitat li ha oferit. L'oferta del Consell passa perquè el govern valencià adquireixca el 51% del capital de l'empresa i n'assumeixca el control societatari. Però Mata diu que no. "Això —repeteix— seria el primer pas per a vendre l'empresa". I ell no pensa regalar-li-la a ningú.

Imatge del ple extraordinari del 8 d'abril en què s'aprovà la segregació del País Valencià, amb l'alcalde, Josep Mata, al centre. Els vots del PSPV van ser decisius, i ara un referèndum copiarà l'opinió dels habitants de Cortes d'Arenós.

Martí Casanova